

Czubacz żółtoguzy, fot. Jacek Zaborowski

PTAKI EGZOTYCZNE

Papugi z pędzelkiem

LORY (1)

Do rzędu papug zalicza się obecnie ok. 350 gatunków ptaków, które większość systematyków dzieli na cztery rodziny: kakapowatych, kakaduowatych, papugowatych oraz tzw. papug wschodnich. Do tych ostatnich należą trzy podrodziny w tym podrodzina Loriinae. Jej przedstawiciele (a raczej – przedstawicielki) w polskiej nomenklaturze naukowej określa się jako damy lub lory. Szczególną grupę w obrębie tej podrodziny stanowi plemię Lorinii. I to właśnie o tych wyjątkowo pięknych i – zarazem – oryginalnych – papugach chcielibyśmy dzisiaj (i w następnym numerze „fauny&flory”) Państwu opowiedzieć. Plemię to skupia kilkadziesiąt gatunków ptaków żywiących się w większości miękkimi, a nawet półtwardymi pokarmami, takimi jak dojrzałe owoce, kwiaty i ich nektar. Stąd właśnie powyższy tytuł, bowiem zdobywanie tego pożywienia ułatwia im charakterystycznie zbudowany język mający postać... pędzelka. Do tej pory na łamach na łamach f&f zaprezentowaliśmy dwa bodaj najczęściej spotykane w handlu gatunki tych papug: lorysę górską (tęczową) (f&f nr 08/2011) oraz iriankę dużą (f&f 06/2014). W sprzedaży pojawiają się jednak również inne przedstawicielki tej grupy i kilka z nich za chwilę zaprezentujemy

Dama gwarliwa, zwana również lorą żółto-grzbiętą. Dawniej sporo problemów sprawiało hodowcom przygotowanie właściwego pokarmu dla tych papug

Dama gwarliwa

Północną część Archipelagu Moluków zamieszkuje dama gwarliwa, zwana również **lorą żółto-grzbiętą** (*Lorius garnulus*). Mimo stosunkowo niewielkiego rozszedlenia wyróżnia się aż trzy podgatunki geograficzne tych ptaków. Podgatunek nominatywny – *L. garnulus garnulus* – występuje na wyspach Halmahera i Weda. Dorasta do 30 cm długości. Odznacza się jaskrawoczerwonym ubarwieniem głowy, piersi, grzbietu i brzucha, jedynie pióra na skrzydłach oraz na udach są oliwkowozielone z czarnymi końcówkami. Na grzbiecie i górnej stronie skrzydeł

występują ponadto dobrze widoczne, żółte plamy. Całości opisu dopełniają pomarańczowy dziób oraz szare łapy. Samce praktycznie nie różnią się od samic. Młode ptaki można natomiast odróżnić od dorosłych po ciemnych dziobach i jaskrawożółtych tęczęwkach oczu (o okazach dojrzających są one żółto-brązowe). Pozostałe podgatunki posiadają nieco odmienne ubarwienie: występujący na wyspach Batjan i Obi *L. garnulus flavopalliatius* ma większą żółtą plamę na grzbiecie i nieco jaśniejsze, zielone lotki, zaś pochodzący z wysp Morotai i Raou *L. garnulus morotaianus* – dużo mniejszą wspomnianą żółtą plamę.

Te piękne papugi w naturze są mieszkańcami widnych gajów koko-

sowych. Zwykle występują w parach. Poszukują kwitnących i owocujących drzew, na których żerują zjadając ich kwiaty wraz z pyłkiem i nektarem oraz owoce. Gniazdują w starych, próchniejących pniach, zaś okres godowy trwa od maja do listopada.

Piękne kolory oraz łatwość oswojenia sprawiły, że damy gwarliwe od stuleci były hodowane jako zwierzęta domowe przez mieszkańców Moluków, a później podbiły serca miłośników oryginalnych papug na całym świecie. Wszystko to sprawiło, że – na skutek intensywnego poławiania – ich naturalna populacja, niegdyś liczna, obecnie wyraźnie zmalała.

Naśladowując typowe zachowania tych ptaków najlepiej pielęgnować je w parach (ponieważ nie występuje dymorfizm płciowy do oznaczenia płci konieczne są zwykle specjalistyczne badania endoskopowe lub testy DNA). Można umieszczać je w wolierach wewnętrznych, a nawet zewnętrznych o wymiarach min. 1,5x1x2 m. Wbrew pozorom, ptaki te są stosunkowo wytrzymałe na chłód i większą część roku mogą spędzać pod gołym niebem (niektórzy hodowcy pielęgnują je nawet – po zaaklimatyzowaniu – w takich warunkach przez cały rok zapewniając

Dama gwarliwa

np. do 20 m². Jej minimalna wysokość powinna wynosić 2,2 m. Całość lub przynajmniej połowę warto zadaszyc, by ochronić ptaki przed nadmiernym nasłonecznieniem oraz opadami deszczu. Ściany boczne najlepiej wykonać z litego materiału, który zapewni ochronę przed porywistymi wiatrami. Ponadto uchroni to ptaki z sąsiednich boksów od walk „przez siatkę”, które mogą mieć poważne konsekwencje. Drugą połowę można osiatkować. Siatka powinna być wytrzymała, najlepiej zgrzewana o oczkach 13x13 mm. Podłoże musi być dobrze przepuszczalne np. żwirowe, żwirowo-piaskowe, które z łatwością będzie można oczyścić, by utrzymać wysoki poziom higieny w wolierze. Nie należy ich łączyć z przedstawicielami innych gatunków kuraków. Należą do ptaków nerwowych, łatwo wpadają w stres, dlatego woliera powinna być gęsto obsadzona roślinami, które zapewnią czubaczom kryjówki oraz osłonią przed nadmiernym nasłonecznieniem. Niektóre koguty w okresie rozrodczym mogą stawać się bardzo agresywne względem opiekuna, dlatego wykonując codzienne obowiązki w wolierze, należy być szczególnie ostrożnym. Ponadto samice również bardzo często przejawiają agresję względem ludzi.

Bardzo chętnie zjadają owoce oraz warzywa, które – drobno posiekane – stanowią podstawę diety w hodowlach. Ponadto chętnie pobierają przeznaczone do skarmiania dla bażantów lub indyków mieszanki ziaren i nasion wraz z dodatkiem granulatu. Warto pamiętać, by w sezonie rozrodczym wzbogacić dietę w wapń, szczególnie cenny dla samic. Ponadto w okresie zimowym należy dostarczać do wody witaminy. Czubacze są bardzo wrażliwe na pleśń, dlatego niedojady należy jak najszybciej usuwać, ponieważ stanowią zagrożenie dla zdrowia ptaków. Są podatne na infekcje bakteryjne. Narażone są także na inwazje pasożytów, głównie nicieni *Syngamus trachea*. Są długowieczne.

Zagrożenie i ochrona

Na „Czerwonej Liście Gatunków Zagrożonych” Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN Red List Category) ma status taksonu blisko narażonego na wymarcie (Near Threatened).

Liczebność populacji szacowana jest na 6 600-2 7000 dorosłych osobników jednak ma tendencję spadkową. Na spadek populacji mają wpływ kłusownictwo, degradacja i fragmentacja siedlisk.

Znajduje się na liście Konwencji Waszyngtońskiej (CITES) w III załączniku.

Występuje na terenie obszarów chronionych. W wielu krajach zaostrzono przepisy pozwalające na legalne polowanie na czubacze. Prowadzone są kampanie informacyjne, które mają na celu uświadomienie ludziom, jak istotna jest ochrona tego gatunku.

Podsumowanie

Czubacze żółtoguzy są bardzo rzadko eksponowane w wolierach ogrodów zoologicznych oraz w prywatnych kolekcjach. Należą do słabo poznanych gatunków czubaczy, nadal wiele aspektów z ich życia w naturze jest ornitologiczną zagadką. Miejmy nadzieję, że najbliższe lata pozwolą lepiej poznać te pełne wdzięku i majestatu zwierzęta.

tekst:

Karol Sepielak

dokończenie na następnej stronie ➔